

- ональної академії Державної прикордонної служби України. — 2009. — №2. — С. 37—42.
2. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : [монографія] / В.Ю. Биков. — К. : Атіка, 2009. — 684 с.
 3. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремінь. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 1040 с.
 4. Інтегративні процеси у професійній освіті : Львівська наукова школа: зб. наук. праць / укл.: Б. Т. Камінський, І. Я. Пастирська. — Львів : Споллом, 2010. — 268 с.
 5. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу : інноваційні засоби і технології : [колективна монографія] / під ред. В. Ю. Бикова, О. В. Овчарук. — К. : Атіка, 2005. — 252 с.
 6. Лазарев М. В. Завершені (модульні) технології розвиваючого навчання / М. В. Лазарев // Директор школи. — 2000. — № 4. — С. 69—70.
 7. Манойлова С. В. Самостійна пізнавальна діяльність учнів навчальних закладів нового типу // Профорієнтація та довузівська підготовка майбутніх спеціалістів : проблеми, досвід, перспективи : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Чернігів : ЧДПУ, 1999. — С. 73—7.
 8. Мелюхин И. С. Информационное общество: истоки, проблемы, тенденции развития / И. С. Мелюхин — М. : Изд-во МГУ, 1999. — 208 с.
 9. Сейдаметова З. С. Методична система рівневої підготовки майбутніх інженерів-програмістів за спеціальністю “Інформатика” : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теорія і методика викладання інформатики” / З. С. Сейдаметова. — К., 2007. — 40 с.
 10. Сухомлин В. А. Концепция нового образовательного направления / В. А. Сухомлин, В. В. Сухомлин // Открытые системы. — 2003. — №2 — С. 31—34.
 11. Тихонова Т. В. Актуалізація інформаційно-технологічної освіти / Т. В. Тихонова // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах — №6. — 2008. — С. 83—87.
 12. Фурман А. В. Модульно-розвивальне навчання: принципи, умови, забезпечення [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. — К. : Правда Ярославичів, 1997. — 340 с.
 13. Чошанов М. А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения : [методическое пособие] / Мурат Аширович Чошанов. — М. : Народное образование, 1996. — 160 с.
 14. Юсупов Р. М. Научно-методические основы информатизации / Р. М. Юсупов, В. П. Заболотский. — СПб. : Наука, 2000. — 455 с.

Т. Н. КАУШАН

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО КОМПЬЮТЕРНЫМ НАУКАМ В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ I-II УРОВНЕЙ АККРЕДИТАЦИИ

В статье рассматриваются проблемы поиска путей усовершенствования профессиональной подготовки будущих специалистов по компьютерным наукам в ВУЗе I-II уровней аккредитации.

Ключевые слова: специалисты по компьютерным наукам, модульное обучение, личностно ориентированное обучение, контекстное обучение.

T. N. KAUSHAN

THE FEATURES OF FUTURE SPECIALIST IN COMPUTER SCIENCE TRAINING IN HIGHER EDUCATION I-II LEVEL ACCREDITATION

The article discusses problems of finding ways to improve training of future specialists of computer science in universities I-II levels of accreditation.

Keywords: specialists in computer science, modular learning, personality-oriented teaching, contextual teaching.

УДК 378.147

ПРАСОЛ Н. О.

м. Миколаїв, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

У статті аналізуються особливості підготовки майбутніх вчителів початкових класів в умовах кредитно-трансферної системи організації навчального процесу.

Ключові слова: вчитель початкових класів, професіограма вчителя, освітньо-кваліфікаційна характеристика, кредитно-трансферна система організації навчального процесу.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У законах України “Про Освіту”, “Про вищу освіту”, Концепції педагогічної освіти, “Національній доктрині розвитку освіти”, Державній програмі “Вчитель” визначається необхідність розвитку освіти на основі прогресивних концепцій і підходів, запровадження інноваційних технологій в підготовку педагогічних працівників, зокрема вчителів початкових класів. Однак система професійно-педагогічної підготовки у вищому навчальному закладі побудована в основному на традиційних технологіях навчання, що

цій і підходів, запровадження інноваційних технологій в підготовку педагогічних працівників, зокрема вчителів початкових класів. Однак система професійно-педагогічної підготовки у вищому навчальному закладі побудована в основному на традиційних технологіях навчання, що

не сприяє підвищенню її ефективності та обмежує можливість повною мірою здійснювати індивідуалізацію: це в свою чергу призводить до орієнтації на середнього студента, нівелювання особистості, стандартизації майбутньої професійної діяльності. Організація процесу професійної підготовки майбутнього вчителя в сучасних умовах повинна забезпечити формування творчої особистості майбутнього вчителя.

Ми погоджуємося з думкою В.Г.Кременя про те, що не можна піднести освіту на вищий щабель, не віддавши належного її ключовій фігурі – вчителю. Він має володіти не тільки своїм предметом, а й уміти орієнтуватися у відповідній галузі знань, здійснювати інтеграцію в рамках суміжних дисциплін, будувати навчальні плани, формувати в учнів навички самоосвіти. Все це під силу педагогу як творчій індивідуальності. Вчитель такого рівня професіоналізму бачить високий особистісний смисл всього, що відбувається в процесі професійної діяльності [1, с.16]. Тому такого важливого значення набуває індивідуалізація професійної підготовки майбутнього вчителя.

Аналіз досліджень за проблемою. Дослідженню питань професійної підготовки майбутніх учителів приділяли увагу такі вчені як О. Абдуліна, М. Євтух, Н. Ничкало, І. Зязюн, О. Савченко, А. Капська, Л. Хомич, С. Сисоєва та ін.

Проблеми підготовки вчителя початкових класів досліджувалися вченими В. Бондарем, Н. Бібік, А. Бистрюковою, М. Вашуленком, С. Єрмаковою, М. Захарійчук, О. Івлієвою, Н. Казаковою, Л. Кекух, Н. Кичук, Л. Красюк, О. Мельником, В. Паскар, С. Ратовською, І. Титаренко, Л. Хоружою та багатьма іншими.

О.Я.Савченко у своїх дослідженнях проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів зазначає, що у формуванні особистості майбутнього вчителя “необхідно гармонізувати загальнокультурні, психолого-педагогічні й методичні знання, уміння, способи діяльності, посилити їх професійну спрямованість, забезпечити фундаментальність їх базової підготовки через запровадження державних стандартів, зміну об’єктів моніторингу, створення умов для персоніфікованої педагогічної освіти. Сучасна орієнтація освіти України на європейські цінності, вступ держави до Болонської угоди продовжує загальний напрям модернізації сучасної освіти. Тому нові підходи до освіти може реалізовувати лише компетентний вчитель, який володіє безліччю професійно-особистісних якостей [2, с.8].

Оволодіння педагогічною професією студентами здійснюється за двома напрямками: по-

перше, їм необхідно надбати знання, уміння і навички у відповідній професійній галузі; по-друге, необхідно сформувати базові якості майбутнього педагога (відповідальність, ініціативність, самостійність, організованість, комунікативність, здатність творчо підходити до вирішення навчально-професійних задач та вміти передати ці якості своїм вихованцям). Бути хорошим педагогом значить одночасно розвиватися за цими напрямками. Таким чином, основу педагогічної діяльності складають не тільки знання, набуті студентами в процесі навчання, але й якісне становлення особистості, її взаємостосунки з людьми.

Вирішення проблеми професійного становлення студента є можливим через удосконалення існуючих технологій навчання та посилення індивідуалізації оволодіння професійними знаннями та уміннями. Індивідуалізація освіти у вищому навчальному закладі має стимулювати рівень інтелектуального розвитку та творчих здібностей майбутніх вчителів початкових класів, сприяти становленню професійно-педагогічних суб’єкт-суб’єктних відносин

Л.О.Хомич зауважує, що важливими напрямами підготовки сучасного вчителя є: соціально – психологічний, професійно – педагогічний та індивідуально-психологічний. Всі вони пов’язані із змістом педагогічної освіти, що складається з трьох циклів дисциплін: світоглядно-культурологічного, психолого-педагогічного і фахово-методичного [3, с. 125]

Метою статті є аналіз особливостей підготовки майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах у вищих навчальних закладах розробляються та реалізуються нові педагогічні технології навчання, які передбачають спосіб реалізації змісту освіти відповідно до навчальних програм за допомогою системи форм, методів, засобів навчання і сприяють високоефективній підготовці майбутніх спеціалістів.

В умовах гуманізації, індивідуалізації освіти у вищих навчальних закладах забезпечуються права майбутніх фахівців на свободу вибору у навчальному процесі альтернативних навчальних планів і схем вивчення навчальних дисциплін, режиму, порядку, логіки і послідовності вивчення навчальних дисциплін, основних і суміжних спеціальностей, темпів і строків вивчення як окремих курсів, так і навчання в цілому, форм і методів навчання та ін.

Як неодноразово відмічалось, у сучасній школі повинна працювати творча особистість вчителя, яка володіє системними знаннями, но-

вими педагогічними технологіями, готова до постійного самовдосконалення, саморозвитку. Саме на це спрямована індивідуалізація професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів.

Вперше модель формування особистості вчительського була розроблена в 60–70 рр. ХХ століття групою вчених під керівництвом професора Н. В. Кузьміної, яка обґрунтувала основні підходи до створення професіограми вчителя.

Професіограма вчителя – це перелік вимог, пропонує до особистості, здібностей, майстерності та психолого – фізичних можливостей вчителя. Розробка її здійснюється на основі наступних принципів: комплексного підходу до вивчення професії; цілеспрямованого складання професіограми, підпорядкованого досягненню конкретної мети; відображення типових специфічних ознак професії; реальне відображення професії в конкретних соціально-економічних умовах; урахування динаміки розвитку професії, перспективи професійного зростання працівника і кар'єри; науковість (професіограма повинна розроблятися на основі системного, діяльнісного та особистісного підходів).

Професіограма передбачає не тільки аналіз індивідуально-психологічних особливостей людини, а й аналіз важливих професійних ставлень, ціннісних орієнтацій, істотних для характеристики професій [4, с.741].

В руслі такого підходу педагогічна діяльність описувалася з погляду тих вимог, які при її виконанні пред'являються до вчителя. Цей підхід дозволив модернізувати зміст підготовки вчителя, однак він недостатньо мірою дозволяє формувати вчителя як суб'єкта професійної діяльності та індивідуального професійного розвитку, не розкриває механізмів професійно-педагогічної регуляції і саморегуляції [5, с.20].

Особливість підготовки вчителя з позицій теоретичних моделей його індивідуальності полягає як раз в тому, що акцент переноситься із зовнішньої організації діяльності по підготовці вчителя на її “внутрішню картину”. Отже, в центрі такого підходу стоїть майбутній вчитель як суб'єкт підготовки, індивідуального професійного розвитку, а сама підготовка здійснюється з позицій розвивального навчання, формування його особистісно-професійної “Я-концепції” [5, с.19].

В Галузевому стандарті вищої освіти зазначено, що спеціальність “Початкова освіта” передбачає підготовку вчителя початкових класів, який володіє знаннями, навичками, прийомami навчання всіх предметів початкового циклу та вміло використовує їх під час вирішення педа-

гогічних, навчально – виховних і науково – методичних завдань. Вчитель початкових класів проводить роботу з виявлення та розвитку здібностей дітей, формує культуру усного та писемного мовлення, розвиває необхідні навчальні вмінні та навички, всі форми мислення, виховує любов до навчальної діяльності, залучає молодших школярів до різних видів особистої та суспільно корисної діяльності [6].

При визначенні вимог до вчителя початкових класів користуються перш за все **освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ)**, що є державним нормативним документом, в якому узагальнюється зміст освіти: відображаються цілі освітньої та професійної підготовки, визначається місце фахівця в структурі господарства держави та вимоги до його компетентності, інших соціально-важливих властивостей та якостей. Цей стандарт узагальнює вимоги до змісту навчання фахівців відповідної спеціальності: визначенні первинних посад випускників відповідної спеціальності; визначенні об'єкту і цілей освітньої та професійної підготовки; розробці та корегуванні освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів (бакалавр, магістр); розробці засобів діагностики рівня освітньо-професійної програми підготовки фахівця; визначенні змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації; атестації випускників та сертифікації фахівців; укладанні договорів або контрактів щодо підготовки фахівців; професійній орієнтації здобувачів фаху; визначенні критеріїв професійного відбору; прогнозуванні потреби у фахівцях відповідної спеціальності та освітньо-кваліфікаційного рівня й при плануванні їх підготовки; обґрунтуванні переліків спеціальностей та спеціалізацій вищої освіти; визначенні кваліфікації фахівців; розподіленні та аналізу використання випускників спеціальності “Початкова освіта”.

В освітньо-кваліфікаційній характеристиці визначаються професійні вимоги до вчителя початкових класів. Для діагностики професійної придатності студентів до діяльності вчителя початкових класів використовуються такі критерії: готовність вчителя початкових класів до навчальної роботи; готовність вчителя початкових класів до виховної роботи з дітьми та взаємодії з оточуючими; готовність вчителя початкових класів до професійного самовдосконалення.

Вчитель початкових класів, працюючи впродовж чотирьох років із одним контингентом учнів, покликаний створювати педагогічні умови, за яких розкривається позитивний потенціал навчання, виховання і розвитку особистості.

Початкова школа, зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, має забезпечувати перспективне становлення дитячої особистості, її інтелектуальний, фізичний і соціальний розвиток в умовах масової класно-урочної системи [7, с. 5].

Традиційно професійна діяльність вчителя початкових класів полягає у створенні в освітньому процесі умов для навчання, виховання, розвитку і самовдосконалення особистості, встановлення потенційних можливостей та умов для творчої самореалізації. Структура професійної діяльності містить мету навчання (педагогічні завдання); професійно-педагогічну спрямованість (мотив); концептуальну модель і план вирішення кожного педагогічного завдання; процес опрацювання поточної інформації; перевірку і корекцію їхніх результатів [8, с.18].

Входження України до єдиного європейського простору вищої освіти, модернізація професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів базується на виконанні завдань Болонської декларації, на організації навчального процесу на засадах кредитно-трансферної системи, суть якої полягає у впровадженні загальноєвропейської моделі вищої освіти у вітчизняний освітній простір.

Кредитно-трансферна система організації навчання відкриває нові можливості в системі вищої освіти, сприяє створенню умов для самореалізації особистості, задовольняє потреби держави у висококваліфікованих спеціалістах. Вона покликана суттєво підвищити якість вищої освіти, забезпечити конкурентноспроможність випускників вищих навчальних закладів на європейському ринку праці [9, с.21].

Висновки. Проведене нами теоретичне дослідження та узагальнення досвіду вищих навчальних закладів щодо ефективності запровадження кредитно-трансферної системи навчання дозволяє припустити, що провідним із них є:

функціонування системи трисуб'єктної взаємодії (вищий навчальний заклад → студент → роботодавець); якісний потенціал науково-педагогічного складу вищого навчального закладу; запровадження модульно-рейтингової системи організації навчального процесу; діагностика результатів навчальної діяльності студентів, індивідуалізація і диференціація навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кремень В. Г. Система освіти в Україні: сучасні тенденції і перспективи // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Польсько-український, Українсько — польський щорічник /за ред. Тадеуша Левовицького, Іоланти Вільш, Івана Зязюна, Неллі Ничкало. — К., Ченстохова, 2000.-№ 2.- с. 16-17]
2. Савченко О. Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів //Матеріали всеукраїнської науково — практичної конференції "Підготовка педагогічних кадрів до роботи в умовах нової структури і змісту початкової освіти".- Полтава. — 2001.- с.8.
3. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів /Л. О. Хомич .- К.: Магістр — S, 1998. — с. 150
4. Енциклопедія освіти/ Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. — К.: Юрінком Інтер, 2008.- с.741
5. Пехота О. М. Індивідуальність вчителя. Теорія і практика, Миколаїв, Іліон, 2009, С. 20
6. Галузевий стандарт вищої освіти [ГСВО ДСВО - 06 — 98] Освітньо — кваліфікаційна характеристика "бакалавр" за спеціальністю 6.01010201 "Початкова освіта" напряму підготовки 0101 педагогічна освіта. — К.: Міністерство освіти і науки України
7. Кичук Н. В.Формування творчої особистості вчителя : монографія /Н. В. Кичук. — Київ: Либідь, 1991, С. 5
8. Мартиненко С. М. Система підготовки вчителя початкових класів до діагностичної діяльності : Дис. д-ра наук: 13.00.04 — 2009,С.18
9. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 — 2004 рр.) / За ред.. В.Г. Кременя. Авторський колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Боблюш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин. — Тернопіль: вид. ТДПУ імені В. Гнатюка, 2004. —С. 21

ПРАСОЛ Н. О.

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В УСЛОВИЯХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЙ СИСТЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА

В статье рассматриваются особенности подготовки будущих учителей начальных классов в условиях кредитно-трансферной системы обучения.

Ключевые слова: учитель начальных классов, профессиограмма учителя, образовательно-квалификационная характеристика, кредитно-трансферная система организации учебного процесса.

PRASOL N. O.

THE FEATURES OF PRIMARY SCHOOL TEACHER TRAINING IN THE USE OF CREDIT TRANSFER SYSTEM IN THE EDUCATIONAL PROCESS

The paper considers the peculiarities of primary school teacher training in terms of credit – transfer system of training.

Key words: primary school teacher, profesiogramme of teacher, educational-qualificational characteristics, credit transfer system educational process.